

สรุปบทเรียน หลักสูตร ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)
สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) E-LEARNING
โดย นายสุทธิศักดิ์ นนทคำวงศ์ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและเห็นความสำคัญ การสร้างความตระหนักรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต
- เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้การสร้างความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ตรู้เท่าทัน และมีความมั่นใจ ปลอดภัยเพื่อยกระดับวิถีชีวิตด้วยดิจิทัล

เนื้อหาหลักสูตร

หลักสูตรนี้ออกตามมาตรฐาน “ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)” จาก DQ Institute ซึ่งเป็นสถาบันที่มีการพัฒนามาตรฐานระดับสากล เกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านความฉลาดทางดิจิทัล มาวิเคราะห์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยมีกรอบสมรรถนะ ๕ ด้าน คือ

- อัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity)
- การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (Digital Use)
- การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล (Digital Security)
- การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy)
- การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) โดยในแต่ละหัวข้อจะมีรายละเอียด สำหรับการพัฒนาความรู้ทักษะ และทัศนคติในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

สรุปความฉลาดทางดิจิทัล

ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นผลจากศึกษาและพัฒนาของ DQ institute หน่วยงานที่เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลกประสานงานร่วมกับ เวลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum) ที่มุ่งมั่นให้เด็ก ๆ ทุกประเทศได้รับการศึกษาด้านทักษะพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพและใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัยด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมของความสามารถทางเทคนิคความรู้ความเข้าใจและความคิดทางสังคมที่มีพื้นฐานอยู่ในค่านิยมทางศีลธรรมที่ช่วยให้บุคคลที่จะเผชิญกับความท้าทายทางดิจิทัล

๑. อัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity) เป็นข้อมูลดิจิทัลที่ใช้บ่งบอกหรือจำแนกตัวบุคคลในโลกออนไลน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รับประโยชน์ในการใช้บริการออนไลน์ที่มีอยู่ และสร้างความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างและชุมชนสังคม

๒. การบริหารจัดการเวลาบนโลกดิจิทัล (Screen Time Management) ทักษะในการรู้จัก ควบคุมตนเอง และสามารถแบ่งเวลาในการทำงาน อุปกรณ์เทคโนโลยี รวมถึงการเล่นเกมออนไลน์ และโซเชียลมีเดียได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการสร้างสมดุล ระหว่างการใช้เวลาหน้าจอ และกิจกรรมที่ต้องทำในชีวิตประจำวัน โดยไม่กระทบต่อสุขภาพตนเองและ ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

๓.การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล (Digital Security) การปกป้องระบบและอุปกรณ์ดิจิทัลจากการบุกรุกโดยผู้ใช้อย่างนอก และจากคามผิดพลาดของระบบที่เกิดจากผู้ให้บริการ การพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล และระบบออนไลน์ ทำให้ผู้ใช้งานต้องบันทึกข้อมูลส่วนตัวลงในอุปกรณ์ดิจิทัล ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้มันวัน จะเชื่อมต่อถึงกันมากยิ่งขึ้น

๔. การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) บุคคลมีสมรรถนะในการเข้าถึง ค้นหาคัดกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการ ประยุกต์ใช้ สื่อสาร สร้าง แบ่งปัน และติดตามข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) และสาร (Content Media) ได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ปลอดภัย มีมารยาท ไม่ละเมิดกฎหมาย ด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและหลากหลาย

๕. การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) ความรู้ วิธีการ และเครื่องมือต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้ในโลกจริงๆ ที่โซลูชัน (Solution) ต่างๆ มีความต้องการในเรื่องดิจิทัลหรือมีความต้องการในรูปแบบ Online เช่น การใช้เครื่องมือ Social Media ให้เกิดคุณประโยชน์ในการตลาดไปจนถึงการสรรสร้างเทคโนโลยีการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนหรือปัญหาหนึ่งๆ

ความฉลาดทางดิจิทัล มีสามระดับ ๘ ด้าน และ ๒๔ สมรรถนะที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ทศนคติและค่านิยม โดยบทความนี้จะกล่าวถึงทักษะ ๘ ด้านของความฉลาดดิจิทัลในระดับพลเมืองดิจิทัล ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อในรูปแบบที่ปลอดภัยรับผิดชอบ และมีจริยธรรม ดังนี้

๑. เอกลักษณ์พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizen Identity)
๒. การบริหารจัดการเวลาบนโลกดิจิทัล (Screen Time Management)
๓. การจัดการการกลั่นแกล้งบนไซเบอร์ (Cyberbullying Management)
๔. การจัดการความปลอดภัยบนระบบเครือข่าย (Cybersecurity Management)
๕. การจัดการความเป็นส่วนตัว (Privacy Management)
๖. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
๗. ร่องรอยทางดิจิทัล (Digital Footprints)
๘. ความเห็นอกเห็นใจและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นทางดิจิทัล (Digital Empathy)

จะเห็นว่าความฉลาดดิจิทัลในระดับพลเมืองดิจิทัลเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับนักเรียน และบุคคลทั่วไปในการสื่อสารในโลกออนไลน์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งเอกลักษณ์พลเมืองดิจิทัล การบริหารจัดการเวลาบนโลกดิจิทัล การจัดการการกลั่นแกล้งบนไซเบอร์ การจัดการความปลอดภัยบนระบบเครือข่าย การจัดการความเป็นส่วนตัว การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร่องรอยทางดิจิทัล ความเห็นอกเห็นใจและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นทางดิจิทัล หากบุคคลมีทักษะและความสามารถทั้ง ๘ ประการจะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการ ควบคุม กำกับตน รู้ผิดรู้ถูก และรู้เท่าทัน เป็นบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม เรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด และปลอดภัย